

Disznótor

Az a nap, midőn a kövérre hizott pocát leölik, nagy és komoly jelentőségű. Azon már előre tárgyalni kell, hogy mikor és mely időben történjék. Szinte értekezni kell a szomszédsággal, nehogy a napok összeessenek. A tanyán nincs böllér (sertésvágó hentes) és nincsenek vágólegények, ennél fogva az ölés munkásai mind a szomszédokból kerülnek ki. Azoknak izenet megy jó előre; az asszony sorát ejti, hogy beszeresse a szükséges dolgokat, a gyerekek elkérezkednek az iskolából. A gazda pedig tesz-vesz az udvaron, kést köszörül, baltát élesít, továbbá köteleket, láncokat készít elő.

Azon a bizonyos reggelen aztán korán kelnek. Még sötét a táj, a hold lement, csak a hó világít. Ebben a hóban fekete pontok mozognak, itt is, ott is egy, ezek a segédkezők. Lassan érnek a tanvához, beköszöntenek és szívélyesen fogadtatnak. Pál gazda tölt a pálinkás pohárba, keresztet vet reá s azt mondja:

— No.

Igy sorba kóstolják az italt, amely után rögtön a munka következik. A gyerekek félve húzódnak meg a szobában, midőn odakint nagy ordítás támad. A poca zengi a hattyudalát.

—Ide a tálat! — kiáltja valaki.

Még néhányszor sikít az állat, azután vége. Hirtelen nagy lesz a világosság a tájon, amely az ablakon is bever. Erre kifutnak a gyerekek, s a nagyobb büszkén kiáltja a kisebbeknek:

— Ahun a!

A háztól kissé távolban, hogy valami bait ne csináljon, ég már a szalma, közepén pedig a máglyahalálra hurcolt öszömadta. A láng végignvaldossa, forgatiák, emelik benne, amíg bőre barnára sül; Pál gazda késsel huzogatja a hátát, hogy minden letisztuljon róla. Azután hamvad a szalma, a parázsban fekvő állatot tűnődve nézik az emberek.

— Hát szép sonkúja van — mondja Gál János.

— Még szalonna is akad bőven...

— Hát hiszen sokat is evett, amíg megvolt, ugy-e, Pali?

— No, az bizonyos — felel Pál gazda, kedvtelve tekintvén végig a sertésen, amely most kinyújtott lábakkal, pörkölt állapotban fekszik a pörnyén.

Most kocsira teszik s a ház elé huzzák. Jön a nagy munka, a darabolás, amihez igen sok hozzáértés kívántatik. Ezt Ambrus István eszközli, aki nagyon tudja. Amint hozzányul a felakasztott sertéshez az élesre fent késsel, suhogva hasad meg a bőr, a szalonna. Azután a derékcsontot forgácsolja ketté, le egészen a fejéig, s ilyformán két külön darabra választja az egészet. Ha most már mázsa van a háznál, el nem mulasztják megmérni. Haszna ennek ugyan nincs, mert azzal nem lesz

több, sem kevesebb, de hát érdekes összehasonlításokra ad alkalmat. A tavalyi első vágás például sokkal több volt, mint ez, de azért ez sem utolsó. A szomszédé meg éppen a nyomába se léphet.

— Nem hiába volt olyan agárkutya-formájú malackorában — véli a szomszéd.

Mindez már dolog közben történik. A munka sok. Darabolják a húst, szalonnát, s akármennyi hely van a tűzhelyen, ott mind lánggal ég a gally és izzik a szőlőtőke vastag parazsa. Kerekítik ki a sonkát is; az asszonyok a töltelékét gyártják. A nagyobbik gyerek a hurka végibe való fa faragásával bizatik meg, a kisebbik pedig a kutyák és macskák távoltartását vállalja magára. Tisztének buzgón megfelel, látszólag igen harcol az állatok ellen nyirfaággal, titokban pedig leestett húst, csontot dobogat nekik.

Igy megy ez szakadatlan estig, éppen csak hogy egy falatot esznek. Amíg minden elkészítve nincsen, nem is lehet más-kép. Sem bor, sem pálinka nem járja, mert ez veszedelmes ilyenkor, mikor szük helyen sok ember dolgozik késsel. Az élesre fent acél könnyen megszalad és az embervér nem jó a sertéstöltelékbe. Alkonyodik, mikor az ebéd ideje beáll, amidőn annak, akit egész nap daraboltak, a torát ülnék. Asztalhoz vonul mindenki.

— Mindjárt kezd gyünni az étel — mondja a gazda.

Gyün is. Legnagyobb ünnepen sem kerül annyi étel az asztalra, mint ilyenkor, aminek a magyarázata abban keresendő, hogy a segédkezet nyújtott szomszédok napszámját akarják vele meghálálni. Tyuklevessel kezdődik, azután jön a töltöttkáposzta meg a paprikás, meg a fánk és csak azután következnek a valóságos disznóból való ételek. Ezt is sorba kell kóstolni, milyennek sikerült a kolbász, a hurka, a véres meg a májas. Hát a sültje meg a sültött vér? Ez mind sorra kerül, váltakozva itallal. Most jó keletje van a bornak, s estére kelve átvetődik valamely tanyából egy legény is, aki jól tud citerázni. Ez bizony nem ideges embernek való muzsika, de azért ott jó ez nagyon. A legény kezében a ludtoll ügyesen szaladgál a rézhurokon. Vidám állapot ez. Az arcok kipirosodnak, a gazda mosolyogva tekint szét a népeken. Közben, hogy a citera elhallgat (mert gyantázni kell a citerásnak is), az összekoccanó poharak zaját Sáb Mihály szakítja félbe. Már igen nagyon fényben égnek a szemei, s ilyenkor szóval szokta tartani a társaságot. Ő ugyanis régente sokat próbált, s ennélfogva hallgatják a dolgait, bár nem tulságos szokása az igazmondás. Isten, ember tudia róla például, hogy furvézer volt a katonaságnál, de ilyenkor egyszerre huszár lesz és válogatott kalandokba bocsátkozik. Most is arról tárgyal, felcsapva fogai között a pipaszárat.

— Königrécnél is hékás — mondja — oda voltam én kommandérozva a legfelsőbb segédtsízt generálíshoz. Álltunk a lóval a dombon a legfölsőbb tábornagy generális mög a vezérőrnagy, mög én. Állt a csata szörnyen, gyütt-é az élős? — de gyütt ám. No hát mán kezdtek hátrálni a mieink. Münk állunk a dombon. Vágtat eccör a fehértajtékos sárga lovon a segédtsízt, hogy aszonygya:

— Ekcelenc ík meldíge horzám, linka flügli krügli prügli. (Kegyelmes Uram, jelentem alásan, a balszárny kikap).

A legfelső tábornagy nem szólt semmit, én mög aszontam: semmit.

De akkó gyün ám egy csillagos pej lovon szörnyen sebösen a harmadík segédtsízt, hogy aszonygya:

— Ekcelence ík meldíge horzám, alesz krügli, prügli. (Mindenkí kikap).

A legfelső tábornagy nem szól semmit, én mög aszontam:

— De most mán gyerünk!

A hallgatóság nevetní kezd. A gazda azt mondja elismeréskép Mihálnak:

— Bolond, kend, koma.

Sáb, akí teljes jutalmát találta a fölhangzó kacajban, a kancsóhoz nyul s vidáman ínt a cimboráknak:

— Baj ís az!... csak máskép egészség lögyön!

(Tömörkény István).

Karácsonyi álom

Hull a hó... hull a hó... és — giling-galang —
Égí hárfa zendül, cseng a kí harang.
Szent karácsonyest van, ájtatos dalu,
Kí Jézust dícsérní gyül a kí falu,
Kí Jézust dícsérní, kí ma született
S akí a megváltó, örök Szeretet.

Lenn az utcavégen, a falu határán
Nádfedeles viskó áll magában árván.
Szomorú a hajlék, hát még a lakója!
Nincsen ítt fényesség, nincsen csillogó fa,
Csak a hó világit, messze még a hajnal...
Szegény özvegyasszony virraszt könnyes arccal,
Fiacskája beteg, láz gyötri a testét,
Soha íly fekete, bus karácsonyestét!
Fölriád a gyermek: „Édes, jó anyácskám,
Menjünk a templomba, legalább meglátnám
Ott a kísded Jézust az ő szent anyjával
És a pásztorokot, a három kírályal”.